

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014». – Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2014

1. Произвести новое комплексное исследование имеющихся ветро-ресурсов, выявить движение ветрового потока и его динамику в зоне расположения Джунгарских ворот, с учетом высотных и сезонных характеристик.

2. Провести техническую и технологическую экспертизу уже имеющегося оборудования, выяснить причины отказов этого оборудования, детальную калькуляцию стоимости и способов полного восстановительного и капитального ремонта.

3. Определить модели использования энергетической составляющей Джунгарских ворот, с учетом объема потребляемого потенциала ветровой нагрузки, имеющегося оборудования и возможностей неиспользуемого потенциала ветра.

4. Провести полное технико-экономическое обоснование предполагаемой реализации проекта, с учетом:

- a. его необходимой капитализации,
- b. всех издержек, затрат, экономической составляющей,
- c. его конечного потенциала - по генерации чистого денежного потока.

Проект должен иметь как минимум 3 плоскости оценки:

- d. оптимистичную, реалистичную, пессимистичную.

5. В результате проведенных исследований появиться возможность впервые в мировой практике использовать в полном объеме уникальный потенциал Джунгарских ворот, в целях генерации экологически чистого вида энергии.

Список использованных источников

1. GWEC, Global Wind Report Annual Market Update// <http://www.gwec.net/?id=180> (доступна 28.03.2014)
2. Программа развития ООН в Казахстане// <http://www.undp.kz/> (доступен на 28.03.2014)
3. Министерство охраны окружающей среды// Переход Республики Казахстан к зеленой экономике, 2012г.
4. Тихонов Т.С. Джунгарские ворота: Большая советская энциклопедия, 1969-1978
5. Enercon Energy for the world//WindBlatt Enercon Magazine for wind energy// First ENERCON giant on low mountain range, Issue 03. -2010. -7p.
6. Национальная программа развития ветроэнергетики до 2015г с перспективой до 2024г (проект), 2007. –Алматы-Астана.
7. Казахстанская электроэнергетическая ассоциация, комитет по возобновляемым источникам энергии// <http://www.windenergy.kz/rus/pages/vetroenergetika.html> (доступен на 28.03.2014)

УДК 330: 65.050(73)

«ЖАСЫЛ ЭКОНОМИКАНЫ» ЕНГІЗУДІҢ ӘЛЕМДІК ТӘЖІРИБЕСІ

Астрахан Сымбат Заңғарқызы

sima_balapan@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығының 3 курс студенті, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі – Абенов Ерғали Мұхтарұлы

«Жасыл экономика» ұғымының ғылыми айналымға еніп, берік орнығып кеткеніне біршама жылдардың жүзі өтті. Жасыл экономиканың ағылшын тілінде «ecological economics», «green economics» атты екі баламалы атауы бар, сондықтан да кей жағдайда жасыл экономика «экология (табиғатты қорғау) экономикасы» деп те аталады.

Елбасының «Қазақстан-2050» стратегиясында көрсетілген өндірістік сала, тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық саласы және басқа да салалар бойынша белгілеген міндеттері

«жасыл экономика» тұжырымдамасына толығымен сәйкес келеді. «Жасыл экономика» – Қазақстанның 2050 жылға қарай экономикалық, әлеуметтік, саяси құндылықтарының жүйелі дамуының, әлемнің дамыған 30 мемлекетінің қатарына қосылуының басты шарты және кепілі.

ЮНЕП-тің (БҰҰ-ның Қоршаған орта бағдарламасы) анықтамасына жүгінер болсақ, «жасыл экономика» – табыстың өсуі мен еңбекпен қамту көмірсулар мен ластаушы заттарды тастауды азайтатын, энергия мен ресурстарды пайдану тиімділігін арттыратын, экожүйелік қызметтің жоғалуының алдын алатын мемлекеттік және жеке инвестициялар арқылы қамтамасыз етілетін экономика[1]. «Жасыл экономика» тұжырымдамасы – экономикалық және жаратылыстану ғылымдарының тоғысуынан туындаған, басқа экономикалық пәндерге қарағанда зерттеу ауқымы кең, зерттеу әдістері мен тәсілдері көп, жас ғылыми тұжырымдама. Сол себептен де алуан түрлі зерттеу әдістерінің нәтижесінде түрлі мультидисциплинарлық әдістерді пайдалана отырып, қоғамдық және жаратылыстану ғылымдарының аясындағы экономика дамуының саяси және әлеуметтік аспектілері негізінде қазіргі жағдайды зерттей аламыз.

Жалпы «Жасыл экономика» тұжырымдамасы 3 негізгі қағидаға сүйенеді:

- шектеулі кеңістікте әсер ету аясын шексіз кеңейту мүмкін емес;
- шектеулі ресурстар жағдайында шексіз өскен қажеттіліктерді қанағаттандыруды талап ету мүмкін болмайды;
- Жер бетіндегі барлық нәрсе бір-бірімен тығыз байланысты [2].

«Жасыл экономика» тұжырымдамасын қалыптастырушылар қазіргі таңдағы экономикалық жүйені әлі толық жетілмеген деп санайды. Бірақ, қазіргі жүйе адамдардың өмір сапасының жақсаруына, әсіресе, адамдардың жекелеген топтарының өмір сүру деңгейін көтеруге ықпал етті. Сонымен қатар қазіргі экономикалық жүйенің қызмет ету барысындағы теріс ықпалдар жоқ деп те айта алмаймыз. Экономикалық жүйенің кемшіліктері қатарына экологиялық мәселелер (климаттың өзгеруі, шөлдену, биоалуантүрліліктің жоғалуы), кедейліктің жаппай таралуы, елдер мен адамдардың теңсіздігі, табиғи капиталдың жұтандануы, ауыз судың жеткіліксіздігі, азық-түлік өнімдерінің, энергияның жетіспеушілігі жатады. Мұның барлығы қазіргі сонымен бірге болашақтағы ұрпақтарға қауіп төндіреді.

Ресейлік зерттеуші А. Игнатьева «жасыл экономиканың» қалыптасуына себеп болған алғышарттарды төрт кезеңге бөліп қарастырады:

Бірінші кезең (1950-1960 жж.) – экономиканың қоршаған орта мен адамға қауіпті әсерін түсіну кезеңі;

Екінші кезең (1960-1970 жж.) – экономикалық дамудың нәтижесінде табиғи ресурстарды шектен тыс пайдалану, қоршаған ортаны ластау экономиканың өзіне қатерлі екенін ұғыну кезеңі;

Үшінші кезең (1980-1990 жж.) – экономикалық өсімді, өнеркәсіпті дамытуды мақсатты түрде экологиялық бейімдеу кезеңі;

Төртінші кезең (2000-2010 жж.) – тұрақты даму тұжырымдамасының орнығу кезеңі [3, 30-33 б.].

«Жасыл экономика» қоғамдағы экологиялық, интеллектуалдық, этикалық және саяси мәселелерді бөліп көрсетеді. Бұл мәселелер категориясына әлеуметтік және табиғи капиталдың жоғары құндылығын түсіну, ресурстарды пайдалану тиімділігі, тұрақты тұтыну мен өндіру, әлеуметтік зардаптар мен қоршаған ортаға әсер етуге аландаушылық, негізгі салалардағы өсу мен бәсеке деңгейін арттыру және «жасыл» жұмыс орындарының көмегімен макроэкономикалық мақсаттарға жауап беру жатады.

Азия және Тынық мұхиты аймағының Экономикалық және әлеуметтік комиссиясы (ЭСКАТО) «Жасыл экономика» тұжырымдамасын дамытуда ерекше үлес қосты. ЭСКАТО бастамасының негізінде «жасыл өсу» стратегиясы қабылданып, негізгі төрт басым бағытты қамтыды:

- тұтыну мен өндірудің үйлесімді моделі;
- кәсіпорындар мен нарықтарды «жасылдандыру»;

- тұрақты инфрақұрылым;
- «жасыл» салықтық және бюджеттік реформалар.

Көптеген елдер қазіргі таңда өздерінің ұлттық саясаты мен даму стратегиясында «жасыл экономиканың» әр алуан құралдарын қолдануда. «Жасыл экономиканы» дамытуда Германия, Оңтүстік Корея мемлекеттері алдыңғы орында. Олар «жасылдануды» дамыту бойынша оң нәтижелерге қол жеткізіп отыр. Корея Республикасы мен Қытайда экономикалық ынталандырудың ұлттық пакеттерінің «жасыл» үлесі әлемдегі алдыңғы қатардан орын алады. Корея Республикасы «жасыл өсудің» тұжырымдамасын ұлттық стратегия ретінде жүзеге асыруды жариялаған алғашқы мемлекет болып табылады. «Жасыл» өсудің бес жылдық (2009-2013) жоспары, «жасыл өсу» бойынша президенттік комиссия құрылды. Сонымен бірге төменгі көмірсулы «жасыл өсудің» рамалық актісі қабылданған болатын. Стратегия минималды энергиялық және басқа да ресурстарды пайдалана отырып, экономикалық қызмет масштабын сақтауға, пайдаланылатын энергия мен ресурстардың қоршаған ортаға ықпалын нөлдік деңгейге жеткізуге, табиғат қорғау қызметі мен экономикалық өсімді қозғаушы күштерге инвестиция салуға бағытталған.

Қытайдың 12-ші бес жылдық жоспарының (2011-2015 жж.) «Жасыл даму» атты бөлімінде келесідей стратегиялық бағыттар айқындалған:

- климаттың өзгеруі;
- ресурстарды үнемдеу және оларды басқару;
- экономикадағы шеңберлі айналым, қоршаған ортаны қорғау;
- экожүйелерді қорғау және қалпына келтіру;
- су ресурстарын қорғау;
- апатты жағдайлардың алдын алу.

Бұл бағыттармен байланысты мақсатты көрсеткіштерге қол жеткізу көзделген: көмірсу қалдықтарын шығаруды жан басына шаққандағы ЖІӨ-нің 17 % дейін азайту, азот және оның оксидтерін 2015 жылға қарай 10 % азайту. Энергиялық тиімділік саласы бойынша Қытай 2020 жылы бастапқы энергияның 20 % қалыпқа келетін ресурстар есебінен алуды жоспарлап отыр.

Жапонияның «жасыл» инновациялар саласындағы ұлттық стратегиялық жоспары қоршаған ортаны қорғау бойынша нарық көлемін ұлғайтуға 50 трлн жапон иенін, жаңа жұмыс орындарын ашуға 1-4 млн жапон иенін бөлуге бағытталған.

Данияның «жасыл өсу» туралы келісімі қоршаған ортаны қорғау мен замануи және бәсекеге қабілетті ауыл шаруашылығын, азық-түлік өнеркәсібін, дамытуға бағытталған. 2015 жылға дейінгі «жасыл өсудің» капиталы 13,5 млрд дат кронасын құрайды, ол мемлекетке экологиялық міндеттерді орындауға, экономикалық өсім мен жұмыспен қамтылу деңгейін көтеруге көмектеседі.

Ирландияның 2007-2013 жылдарға арналған ұлттық даму жоспарында инвестициялық басымдықтарға шамаланған қаржылық ассигнованиялар қарастырылған, оның ішінде қоршаған орта бойынша транспорт, қалдықтарды басқару, климаттың өзгерісі, қоршаған орта бойынша ғылыми зерттеулер, тұрақты энергия мәселелеріне арналған.

Әлемдік тәжірибені ескере отырып, талдап қарасақ қазіргі жағдайға «қоңыр экономика» тән, экономика мұнай-газ, кен өндіру, ауыр өнеркәсіп секторына тәуелді. Сондықтан мұнай-газ секторы ұлттық ЖІӨ-нің 30 %, ел экспортының 60 % құрайтын, даму тетіктері энергия мен табиғи ресурстарды тиімді пайдалануға негізделген, тұрақты өсу артқан сайын экологиялық стандарттарға байланысты мәселелер туындаған, өндіруші салаға тәуелділік өзге өңдеуші секторлардағы инновациялық дамуды кемітетін, әлемдегі он бірінші энергия сыйымды ел Қазақстан үшін «жасыл экономикаға» көшудің маңызы өте зор. Бұл жөнінде Мемлекет басшысы Н. Назарбаев «Қазақстан-2050» стратегиясында: «Барлық дамыған елдер баламалы және «жасыл» энергетикалық технологияларға инвестицияны ұлғайтуда», «Бізге тез табиғи байлықтарымызға деген көзқарасымызды ой елегінен өткізудің принципті маңызы бар. Біз оларды сатудан қазынамызға кіріс құя отырып, оларды дұрыс

басқаруды, ең бастысы, еліміздің табиғи байлығын орнықты экономикалық өсуге барынша тиімді кіріктіруді үйренуіміз керек» деп айтқан болатын [4].

Бүгінгі таңда әлемде экологияға қатысты көптеген проблемалар бар. Күн сайын табиғи ресурстар азайып, қоршаған орта ластанып жатыр. Сондықтан да адамзат үшін жасыл экономикаға көшу міндетті болып отыр.

2013 жылдың 30 мамыр күні Елбасы Н.Назарбаев «Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшуі жөніндегі тұжырымдама туралы» Жарлыққа қол қойған болатын. «Жасыл экономика» еліміздің орнықты дамуын қамтамасыз етудің маңызды құралдарының бірі болып саналады. Аталған тұжырымдама аясында 2050 жылға қарай ЖІӨ 3 пайызға артып, 500 мыңнан астам жаңа жұмыс орны ашылады деп жоспарланып отыр. «Жасыл экономикаға» көшу үшін қажетті инвестициялар көлемі жыл сайын ЖІӨ-нің шамамен 1 пайызын құрайды. Бұл 3-4 млрд АҚШ долларына тең [5].

Еліміздегі «Жасыл даму» бағдарламасы «жасыл экономикаға» көшудің бастапқы бағдарламасы іспетті. «Жасыл экономиканы» Қазақстанда нәтижелі енгізу үшін «жасыл экономиканың» әрбір құраушысы негізінде қазіргі мүмкіндіктерімізді талдау қажет:

1. **Энергия (электр энергиясы, жылу, мұнай, газ)** – елдегі қалдықтың 40 % энергия өндіру саласы құрайды [6]. Мұнай-газ секторы елдің ЖІӨ 30 %, экспорттың 60 % құрайды [6]. Сондықтан да мемлекет экономикалық өсу барысында әрі қарай да мұнай-газ секторына, энергетика секторы көмірдің мол қорына сүйенетін болады.

2. **Су** – 2015 жылға дейін суды пайдалануды екі есеге дейін қысқартуды көздеп отырған мемлекет үшін маңызды ресурс. Қолжетімді, қауіпсіз ауыз суды пайдалану мүмкіндігі жоқ тұрғындардың үлесі 20 % жуық, сумен қамтамасыз ету ел ЖІӨ-нің 2 % жуық [7].

3. **Ауыл шаруашылығы, балық және орман шаруашылығы.** Бұл секторға ел бойынша шығатын парниктік газдың (оның ішінде орман шаруашылығының парниктік газдарды жұтуы) 10 % тиесілі [6]. Ауыл шаруашылығы ұлттық ЖІӨ-нің 5 % жуығын, ұлттық экспорттың 2 % жуығын құрайды [8]. Саладағы еңбектің аз өнімділігіне қарамастан, астық бойынша өсу қарқыны жоғары, сондықтан да Қазақстан әлемдегі астық экспорттаушы жетекші бес елдің қатарына кіреді.

4. **Қалдықтар.** Қалдықтарды екінші реттік өңдеу көлемі 20 % жуық [9]. Үкімет қалдықтарды жоюдың қазіргі деңгейін 2020 жылы 70 % жеткізуді көздеп отыр, ол үшін елдегі қалдықтарды басқару жүйесін қайта құрылымдап, жаңғырту қажет. Жыл сайын 700 млн. тонна өндіріс қалдықтары, 3, 5 млн. тонна тұрмыстық қалдықтар, 92 млн. тонна жануарлардың қалдықтары қоршаған ортаға шығарылады, мұның барлығы Қазақстанды қауіпті қалдықтар мен тұрақты органикалық ластаушылардың жиналуы бойынша Шығыс Еуропа мен ТМД елдері арасындағы екінші мемлекет етуде [6].

5. **Транспорт.** Тасымалдардың көбі дизель немесе бензиннің негізінде жүзеге асырылады. Сол себепті, саланың парниктік газ шығарудағы жалпы үлесі 8 % тең [6]. Тасымал нарығы ұлттық ЖІӨ-нің 7 % құрайды [8]. Үкімет транспорт саласын елдің сауда әлеуетін арттырудағы маңызды сектор ретінде санайды.

Қазақстанда «жасыл экономиканы» енгізу бойынша оның жоғарыда көрсетілген негізгі бес құраушысы бойынша жүйелі жұмыс жүргізілетін болса, елдің экономикалық әлауаты артары сөзсіз. «Жасыл экономика» Қазақстан үшін тиімді жоба, себебі, еліміздің қалыпқа келетін энергия көздерін өндіруде, ауыл шаруашылығында «жасыл» технологияларды пайдалануда әлеуеті жоғары. Қазақстанда «жасыл экономиканың» енгізілуі:

- энергия тапшылығы мәселесін шешеді;
- биоотын негізінде автомобильдерді шығатын парниктік газдар мөлшері нөлдік деңгейге жеткізіледі;
- желдің жылдамдығы жоғары аймақтарда (Жоңғар қақпасы, т.б.) ЖЭС (жел электр станциясы), таулы су өзендерінде СЭС-терді дамытуға мүмкіндік беріп, сол арқылы жаңа жұмыс орындарымен қамтамасыз етеді;
- парниктік газдардың шығуын Киото хаттамасына сәйкес, 15 % дейін азайтады;

- тұрмысқа пайдаланылатын су ресурстарын қайта өңдеудің нәтижесінде өнеркәсіпте пайдалану мүмкіндігі туады, сол арқылы суды пайдалану 2 есеге дейін азаяды;
- қайта өңдеу нәтижесінде органикалық және өзге де қалдықтар тұрмыста пайдаланылып, сәйкесінше, қоршаған ортаның жағдайы тұрақтандырылады;
- күн энергетикасының көмегімен жайылымға жарамды жерлерде агроөнеркәсіп кешенін дамытады;
- жылу жүйесі баламалы отын көздері негізінде қызмет етіп, табиғи ресурстарды өлшеусіз пайдалану шектеледі;
- нанотехнология, ақпараттық технология, экономикалық экология салалары бойынша жаңа үлгідегі сапалы мамандар даярлауға жол ашады;
- «жасыл экономика» нәтижесінде үнемделген қаражат елдің макроэкономикалық деңгейдегі мәселелерін шешуге жұмсалады.

Елімізде «жасыл экономикаға» көшу бойынша жұмыстардың басы ретінде Мойнақ ГЭС-ның салынуын, 2017 жылы елімізде өткізілетін «жасыл экономика» мәселелерін қамтитын «ЭКСПО-2017» халықаралық көрмесін атауымызға болады. 2017 жылы Дүниежүзілік ЭКСПО көрмесінің Елордамыз – Астана қаласында өтетіндігі барша қазақстандықтарды мақтаныш сезіміне бөлеп отыр. Бұл – Елбасымыздың еңбегі, еліміздің мерейі. Бұл көрмеге «Жасыл экономика» бағдарламасы бойынша «Болашақтың энергиясы» жобасын ұсынбақ. Электр қуатының тапшылығы жалғыз біздің елді ғана емес, әлемдік экономиканы тығырыққа тіреп отырғаны белгілі. Осы орайда, біз ұсынған жобаның өміршеңдігі әлем алпауыттарының таңдайын қақтырып, басын шайқатты. Бұл жобаның басты өзегі – Табиғат-Ананың таңғажайып сыйын пайдалану. Сонымен бірге Қ.И.Сәтпаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық университетінде тұрақты даму зерттеу орталығы құрылып, ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізуде. «Жасыл экономиканы» енгізудегі жетекшілік Қоршаған ортаны қорғау министрлігі мен «Қазатомөнеркәсіп» ұлттық компаниясына жүктелген.

Қараша айында Берлинде «Clarion» консалтингтік компаниясы мен ГРФ қоршаған ортаны қорғау мен ядролық қауіпсіздік министрлігінің кездесуі өтті. Екі тарап жаңартылатын энергия көздері тәжірибесінің Еуропа елдеріндегі 20 жылдық даму көрсеткішін талқылады. Германияның тиімді тәжірибесі жаңартылатын энергия көздерінің үлесін 15 пайызға жеткізді. Оған қоса, ЖЭК жеке баспаналарда қолдануды жүзеге асырды. Сондай-ақ, қазақстандық делегат 75 МВт қуаттылығын құрайтын желэнергия саябағына барды.

Ал Мадридте делегат Испанияның индустрия және туризм, сауда министрлігінің өкілдерімен кездесті. Испанияда соңғы 10 жылда күн энергиясын дамыту бойынша айтарлықтай нәтижеге қол жеткізілген. Осыған қарамастан елде бірқатар қиындықтар да жоқ емес. Бұл бірінші кезекте жоспарлау жүйесіндегі кемшіліктер мен сала дамуының нақты индикаторының жоқтығынан. Баламалы қуат көздері объектілерінің шамадан тыс қолданысқа берілуі және дәстүрлі қуат көздерінің де қолданыста болуы бұлардың тоқтап қалуына жол ашты. Басты себеп электр энергиясына сұраныстың төмендігі. Сонымен баламалы қуат көздері секторы тариф бағасының көтерілуін реттейтін энергия көздерін сатып алудың басым бағыттарын іске қосу ақырында соңғы тұтынушыларға қымбат бағамен жетуге себеп болады.

ҚР Президентінің ұлттық экономиканы дамытудағы, яғни оның құрылымын әртараптандырып, өндіруші сектор мен көмірсутекті энергетикадан «жасыл» экономика саласына көшу бағытындағы көрегендігі айрықша жігерлендіреді. Біздің мемлекетіміз «жасыл» экономикаға ауысу саласындағы саясатты белсенді жүргізіп жатқанда, біз осы үдерістің бөлігі ретінде қазірден бастап «таза» болашақты құруға қадамдар жасай аламыз. Еліміздің табиғатының әсемдігі де ерекше. Мен қазақстандықтарға елдің және халықтың алдында елеулі мүмкіндіктер жатқандығын есте сақтап, мемлекеттегі табиғи тазалықты бұзбай, осы жерді келесі ұрпақтарға тапсыру үшін барлық тиісті әрекеттерді жасаудағы

бастамаларға сәттілік тілейміз. Бұл үлкен әрі маңызды мақсат және еліміз осының барлығын еңсереді деп сенеміз.

Қолданған әдебиеттер тізімі:

1. Навстречу «зеленой» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности - Обобщающий доклад для представителей властных структур. ЮНЕП, 2011.
2. Green economics // электронды ресурс: Жасыл экономика институты (Ұлыбритания) / <http://www.greenecomomics.org.uk/>
3. А. Ингатьева. «Зеленая экономика: практический вектор устойчивого развития или политический компромисс?» // Россия в окружающем мире: 2011 г. Устойчивое развитие: экология, политика, экономика. – М.: Изд-во МНЭПУ, 2011 г. 30-33С.
4. «Қазақстан-2050» стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты // ҚР Президенті Н. Назарбаевтың 2012 жылғы Қазақстан халқына Жолдауы.
5. «Жасыл аймақ» тұжырымдамасы // электронды ресурс: / <http://www.astana-akshamy.kz/?p=9136>
6. Kazakhstan National Inventory Submissions 2012 to UNFCCC.
7. Development of Kazakhstan National Green Growth Plan by Korean Global Green Growth Institute, 2012.
8. ҚР Ұлттық статистика агенттігі // электронды ресурс / <http://www.stat.kz>
9. 2010-2014 жылдарға арналған «Жасыл даму» бағдарламасы.

УДК 574

КОММЕРЦИЯЛЫҚ БАНКТЕРДІҢ БАНКТІК НЕСИЕЛІК ЖҮЙЕСІН МЕМЛЕКЕТТІК ТҰРҒЫДАН РЕТТЕУ

Асылбекова А.
«Тұран-Астан» университетінің магистранты
Астана, Қазақстан
Sapiya65@mail.ru

1995 жылдың басында Қазақстан Республикасы Президентінің қаулысымен 15.02.1995ж. Қазақстан Республикасы ҰБ банктік жүйені реформалаудың алғашқы қысқа мерзімді бағдарламасы қабылданды. Банк жүйесін реформалаудың негізгі міндеті – орталықтандырылған түрде қаражатты қайта бөлуді төмендетіп, қаржы нарықтарында қаражаттың көлденеңнен бөлінуін қамтамасыз ету болып табылады. Осы кезде ҰБ-тың экономиканы несиелеу аясындағы қызметтерді, жеке және заңды тұлғалардың жинақтарын тарту және сыртқы қарыз есебінен, екінші деңгейлі банкке ауыстыруға жағдайлар жасалды.

Банк жүйесін реформалаудың қысқа мерзімді бағдарламасын жүзеге асыру мақсатында ҰБ келесі нормативтік актілерді дайындады: «Қазақстан Республикасы банктерімен ссудалық қожынды жіктеу тәртібі туралы Ереже», «Қазақстан Республикасы банктерінің қаржылық-шаруашылық қызметінің нәтижелерін анықтау туралы Ереже», «Қазақстан Республикасы банктерінде қаржылық есеп беру туралы Ереже», «Халықаралық қаржы ұйымдарынан алынған несиелер бойынша операцияларды есепке алу тәртібі туралы нұсқаулық».

Қазіргі кезде шетел қатынасуымен құрылған банктер белсенді жұмыс істей бастады. Олар Түрік, Ресей, АҚШ, Қытай, Голландия мемлекеттерінің қатысуымен құрылған банктер болды. Шетел қатынасуымен банктік қызметті ынталандыру біршама шектеулермен жүргізілді, өйткені отандық банктердің қаржылық тұрақтылығы, менеджмент және техникалық деңгейі төмен болды. Сондықтан ҰБ отандық екінші деңгейлі банкті қорғау мақсатымен оның жалпы капиталында шетел капиталының қатысуын резидент екінші деңгейлі банк үшін 25% мөлшерде белгіледі. Сонымен қатар, ішкі банктік нарыққа шетел